

Innhold

Om vernepleiere, utdanning, arbeidsfelt og interesser	1
En undersøkelse blant FOs vernepleiere	1
1 Innledning	3
1.1 Hvorfor denne questback undersøkelsen?.....	3
1.2 Hovedfunn.....	4
2 Metode	4
2.1 Feilkilder.....	5
3 Resultater	5
3.1 Hvem har svart på undersøkelsen?.....	5
3.2 Utdanningsnivå og arbeidsfelt.....	6
3.3 Egenopplevelse av utdanning og kompetanse.....	9
3.4 Arbeidstid.....	11
3.5 FOs stipend- og godkjenningsordninger.....	14
3.6 Vernepleier.no	15
4 Avslutning	16

Innledning

Fellesorganisasjonen (FO) er fag- og profesjonsforbundet for nærmere 28.000 medlemmer. FO organiserer barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Med våre tre grunnpilarer; yrkesfag, helse- og sosialpolitikk og lønns- og arbeidsforhold jobber vi hver dag for et bedre samfunn.

En av FOs oppgaver som profesjonsforbund er å bidra til fagutvikling og utvikling av yrkesidentitet og yrkesrolle hos profesjonsutøverne. En tydeliggjøring av hva som er en profesjons særskilte kunnskap og kompetanse er viktig for at den enkelte profesjon skal kunne framstå tydelig overfor arbeidsgivere, politikere, utdanningssystem, samarbeidspartnere og andre. Vi må få fram på hvilken måte hver av profesjonene bidrar til å realisere politiske mål og styrker brukerne.

FO består av 4 profesjoner, barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Det er tre profesjonsråd, da velferdsviterne er en del av profesjonsrådet for sosionomer. Profesjonsrådene har hver sin leder (AU-medlem) og åtte medlemmer valgt av landsstyret, og en studentrepresentant som velges av studentene selv. Rådet har ansvar for å arbeide med medlemmenes interesser i spørsmål som gjelder bachelorutdanningene og utdanninger utover bachelornivå, fagutvikling, fagkritikk, yrkesetikk og andre profesjonsfaglige spørsmål.

Det er mange antakelser og mye synsing knyttet til hva vernepleierne gjør, hvor de jobber og hvilken kompetanse og utdanning utover bachelorutdanningen de har. Profesjonsrådet for vernepleiere (PRV) ønsker å finne ut mer om dette, både for å kunne gi bedre oppfølging og medlemservice, og for å kunne stå tryggere i arbeidet med å fremme vernepleierens kompetanse og arbeidsfelt.

Sammen med Vernepleier.no (tidligere vernepleierportalen, nettmagasin for, om og med vernepleiere) håpet vi å få et godt grunnlagsdata knyttet til utdanningsvalg, arbeidssituasjon, kjennskap til FOs ulike godkjenningsordningene og stipender samt Vernepleierportalen. Den ble sendt til 7963 vernepleiermedlemmer og det er 3880 som har svart. Det gir en høy svarprosent (49%) og er et godt grunnlag for videre arbeid.

Profesjonsrådet for vernepleiere (PRV) har laget denne oppsummeringen for å vise noen av de viktigste funnene og hva det må fokuseres mer på i tiden fremover.

1.1 Hvorfor denne questback undersøkelsen?

Vernepleierutdanningen, vernepleieres kompetanse, arbeidsfelt og behovet for denne utdanningen, har vært diskutert i all den tid utdanningen har eksistert.

Vernepleierutdanningens historie henger svært tett sammen med historien til personer med utviklingshemning, institusjonsomsorgen (hvpu) og utviklingen til tjenestene fram til slik de fremstår i dag. Det er en utdanning som alltid har levd et turbulent liv, både for å finne sin plass i velferdsstatens tøffe frontlinje, og med profilering, brukergruppetilhørighet og faglig forankring og tilhørighet. Og ikke minst; hvor på den helse – og sosialfaglige akse hører vernepleiere hjemme? Hva er vi og hvem er vi?¹

¹ Horndalen, B (2001). Ideologi, fag og virkelighet, Oslo: Universitetsforlaget.

Det finnes få undersøkelser er gjort blant vernepleiere, om vernepleiere og om vernepleie. Selv om mange vernepleiere er opptatt av egen profesjon, tilhørighet, faglig forankring mm. Det ser vi gjennom økende forespørsler til FO om vernepleiefeltet og vernepleiere og gjennom ulike grupper i sosiale medier, som vernepleiergruppen på facebook m.fl. Vernepleiere er klart opptatt av profesjonen og arbeidet sitt. Men hva de mener, tenker og er opptatt av, finnes det lite om og PRV ønsket å finne ut mer om det. PRV har hatt kontakt med SSB, høgskolene, KS m.fl. Dette er virksomheter som har oversikt over statistikker og utdanninger. Gjennom dette har vi tall på hvor mange sysselsatte vernepleiere som er innenfor ulike sektorer, men ikke knyttet til brukergruppe eller diagnose. Det er også en del felles grupperinger som gjør det vanskelig å få gode /eksakte tall.

Miljøterapeut er i stor grad stillingsbenevnelsen som benyttes selv om det ikke eksisterer noen fellesforståelse eller kriterier til hvilken kompetanse «miljøterapeuten» skal ha. På Utdanning.no kan vi lese at miljøterapeuter må ha «gode mellommenneskelige ferdigheter, og må like å omgås mange ulike typer mennesker.» Videre er det viktig at du «må kunne samarbeide godt med andre og kunne kommunisere med både klienter og andre fagpersoner.»

Det finnes ingen miljøterapeututdanning, det er en sekkebetegnelse på en rekke utdanninger; vernepleier, sosionom, ergoterapeut, sykepleier, barnevernspedagog, eller spesialpedagog for å nevne noen.²

1.2 Hovedfunn

I undersøkelsen kommer det fram hvilke tjenester vernepleiere jobber i og god informasjon om vernepleierne. Det har vært en fantastisk respons. 3380 vernepleiere som har svart på undersøkelsen, som betyr en svarprosent på hele 49 %. Det er solide og gode data for profesjonsrådet og FO, i videre arbeid. Det viser også at svært mange er opptatt av å si noe om egen utdanning, yrkesfelt og FO.

- Ni av ti er fornøyd med utdanningsvalget sitt og 83 % opplever stor grad samsvar mellom utdanning og oppgaver og behov i praksisfeltet.
- 72 % oppgir at de har 100 % stilling og to tredeler av de som svarte, jobber i kommunesektoren.
- Det er nesten 54 % som jobber i turnus, hvorav 62 % av disse svarer de er fornøyd med å arbeide i turnus.
- Vernepleie har fortsatt målgruppetilknytting. Det er 55 % som jobber med personer med utviklingshemning, resterende 45 % er fordelt på andre målgrupper som psykisk helse og rus.
- 93 % oppgir bachelorgrad som høyeste utdanningsnivå, samtidig som 55 % har en etter- eller videreutdanning.
- Det er over 65 % som sier de kjenner til noen FOs godkjenning- og stipendordninger.
- 71 % oppgir at de kjenner til Vernepleierportalen.no.
- 22 % sier at nettsiden er bra som den er, samtidig som hele 48 % ønsket å lese mer om måten vernepleiere arbeider på. De vil ha mer om atferdsanalyse, mer om sosialt arbeid, mer om velferdsteknologi og mer om de ulike tiltakene som vernepleiere jobber med.

²<https://utdanning.no/yrker/beskrivelse/miljoterapeut>

2 Metode

Undersøkelsen ble sendt til et utvalg av FOs vernepleiermedlemmer på e-post via Questback. Første utsending 25.01.17 med frist 06.03.17 for å svare. Det ble sendt tre påminnelser i løpet av perioden. Undersøkelsen ble tilsendt 7963 vernepleiere. Utvalget ble begrenset til medlemmer som var yrkesaktive, og dermed ble ikke studenter og ikke-yrkesaktive medlemmer involvert. Det ble også begrenset til personer som har oppgitt e-post i medlemsregisteret.

Av utvalget svarte 3380 personer, noe som gir en svarprosent på 49 %. Spørreundersøkelsen besto av totalt 29 spørsmål. Ni spørsmål om bakgrunnen til respondentene, 14 spørsmål om deres opplevelse av netthets tre spørsmål om FOs stipend – og godkjenningsordninger, og tre spørsmål om Vernepleierportalen.no.

2.1 Feilkilder

Som sagt over, har FO forsøkt å finne informasjon om vernepleiere og hvor de jobber, og hva de gjør mm, fra ulike steder. Gjennom dette ser vi at det er store forskjeller på organisering og benevning av de ulike tjenester, og det varierer sterkt fra kommune til kommune og på tvers av forvaltningsnivåer. Dette kan også leses ut fra svarene. Der respondentene på en god del spørsmål har benyttet kategori Annet og fritekst. Utfra friteksten ser vi at de kunne benyttet kategorier som allerede er lagt inn i stedet for å beskrive arbeidet sitt.

Det er også en utfordring at få stillinger er fagkodespesifikke. Dette gjelder i størst grad innen den kommunale sektoren, og spesielt ser vi dette i stor utbedring innenfor tjenester til personer med utviklingshemning eller institusjons-tjenester til personer med funksjonsnedsettelse.

3 Resultater

3.1 Hvem har svart på undersøkelsen?

Profesjonsrådet for vernepleiere (PRV) ønsket å få kunnskap om bakgrunnen til medlemmene. Alder, bakgrunn, kjønn og hvor man jobber er faktorer som kan påvirke både utdanning og hva man ønsker fra en fagorganisasjon, for å nevne noe.

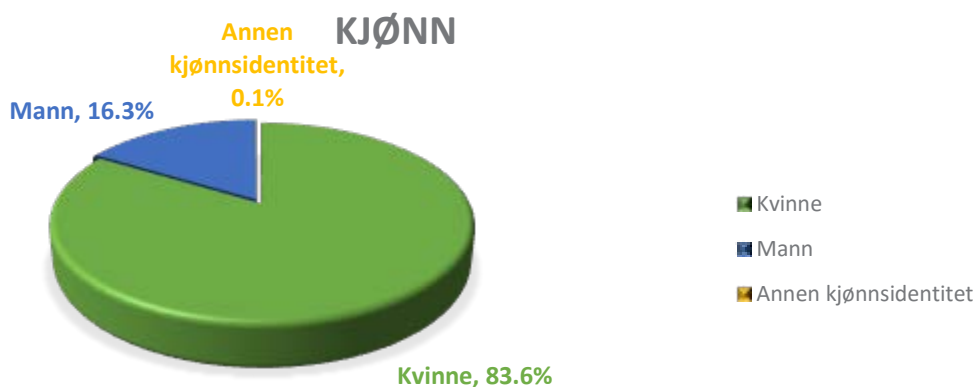
FO er et kvinnerikt forbund. Generelt ligger fordelingen på omtrent 85 % kvinner og 15 % menn. Samtidig så vet vi at tradisjonelt har vernepleieryrket vært et av de få yrkene innen helse- og sosialutdanningene med høyere andel menn.

Denne undersøkelsen viser at vi ligger tett opp til medlemsmassen for øvrig, tabell 1 viser at våre vernepleiermedlemmer fordeler seg som følger, 83,6 % kvinner, 16,3 % menn og 0,1 % med annen kjønnsidentitet.

Undersøkelsen viser at det er flest yrkesaktive vernepleiere i aldersgruppen 30-44 år og at 45-59 år ligger tett oppunder. Dette samsvarer godt med sysselsettingstall generelt i Norge.

Tabell 2 viser at av de som er yrkesaktive er flest utdannet i perioden 2000-2014, med en liten topp i 2005-2009. Dette er få overraskelser knyttet til dette, når vi vet at studiekapasiteten har økt i samme periode.

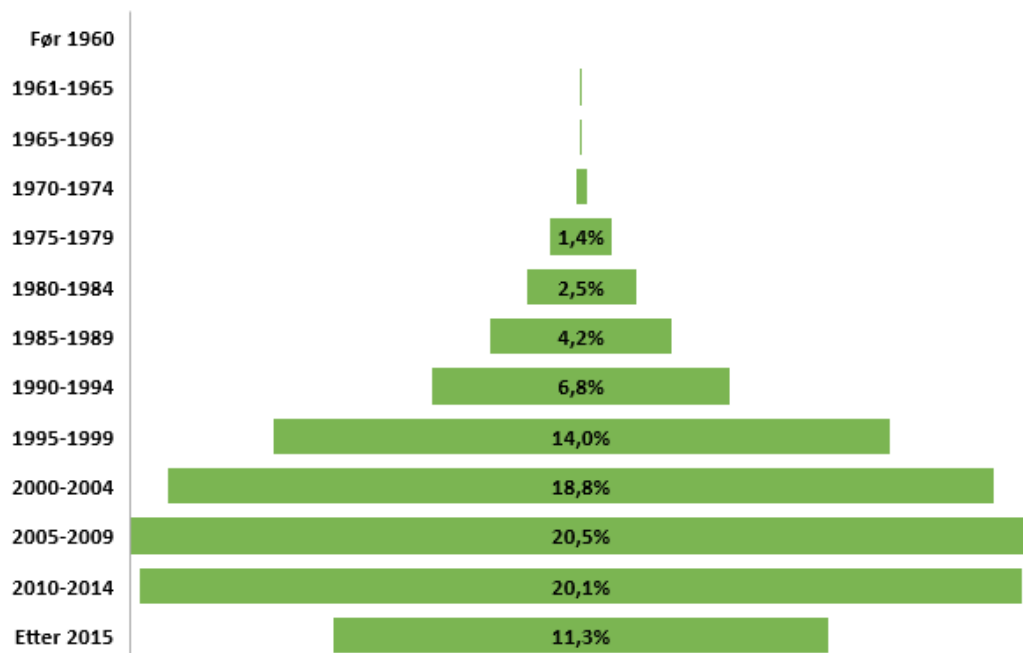
Det som er spennende er trenden de siste tre årene med økning til vernepleierstudiet. Både totalt antall søkere og antallet søkere med vernepleie som førstevalg.³

Tabell 1 Hvem har svart på undersøkelsen – kjønn

³ <https://www.samordnaoptak.no/tall/2017/hoved/utdanningstyper>

Når ble du utdannet?

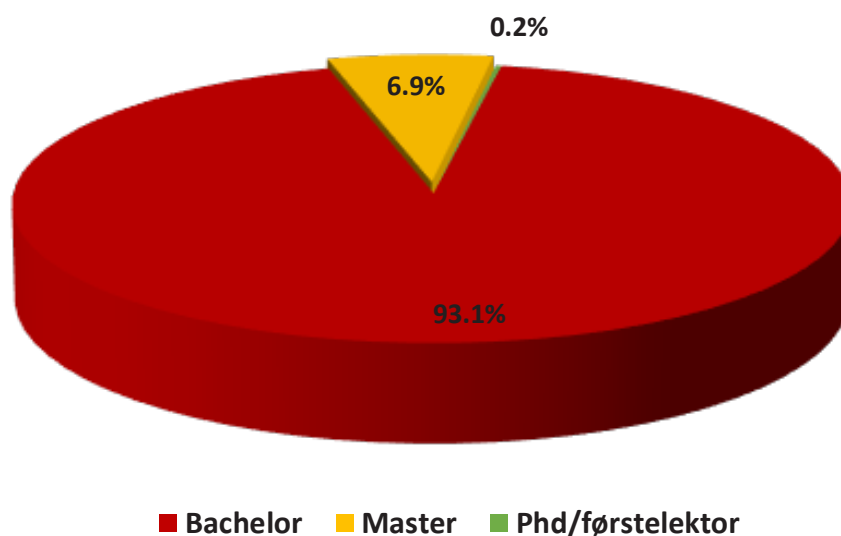

Tabell 2 - Når var du ferdig utdannet?

3.2 Utdanningsnivå og arbeidsfelt

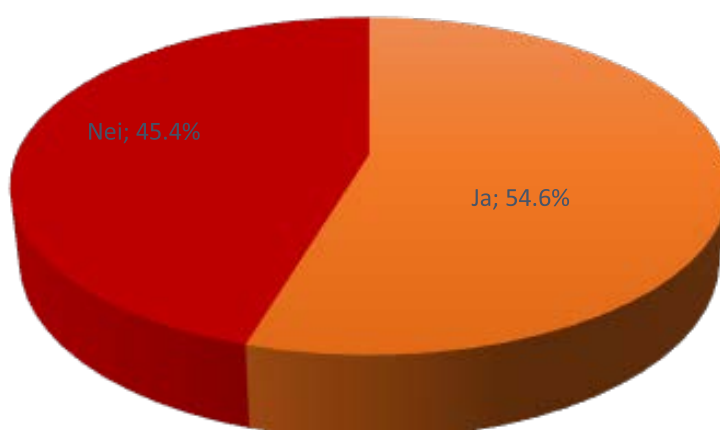
Tabell 3 og 4 viser utdanningsnivå og etter- og videreutdanninger. 93 % oppgir bachelor som høyeste utdanningsnivå, samtidig som 55 % har etter- eller videreutdanning. Dette kan bety at vernepleiere fortsatt er praktikere og i stor grad jobber i direkte bruker arbeid.

Høyeste utdanningsnivå

Tabell 3 – Utdanningsnivå.

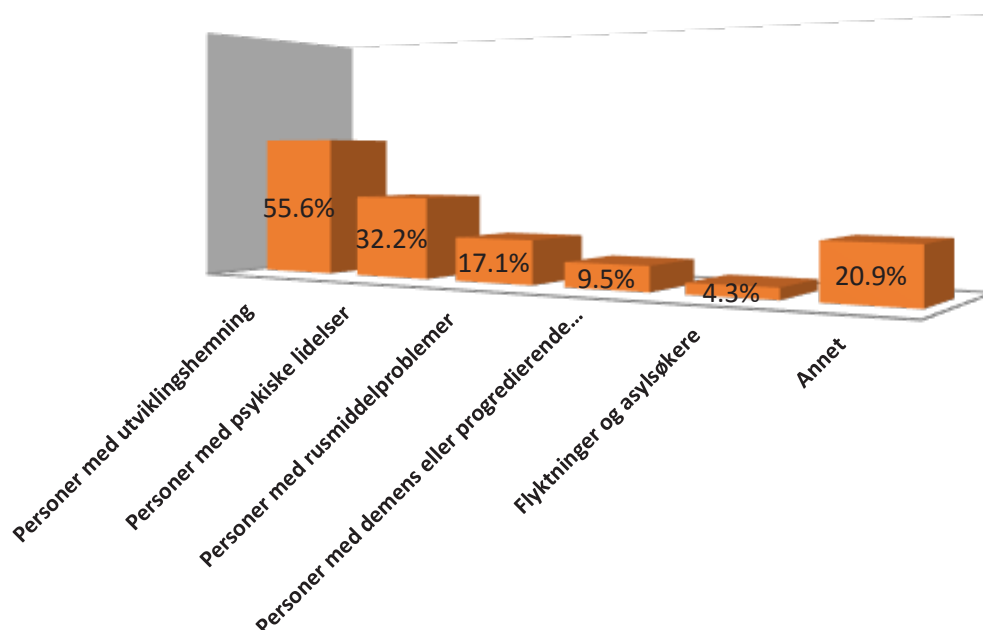
Har du etter - eller videreutdanning?

Tabell 4 – Har du etter- eller videreutdanning?

Ser vi på de største områdene vernepleiere jobber (tabell 5) kan det se ut til at vernepleiere i stor grad jobber klinisk og brukernært. Tjenester til personer med utviklingshemning sammen med tjenester til personer med rus og/eller psykiske lidelser er de brukergrupper som flest vernepleiere jobber med. Gruppen vi har kalt «annet» er stor, med hele 20,9 %. Det er mange som har krysset av her som antakelig hører hjemme i en av de andre kategoriene, flest er de som oppgir at de jobber i skole, forvaltning og nav. Barnevern kommer også høyt. I tillegg er det noen som jobber på høgskole, med vernepleierutdanning, ervervet hjerneskade eller fysiske funksjonsnedsettelse.

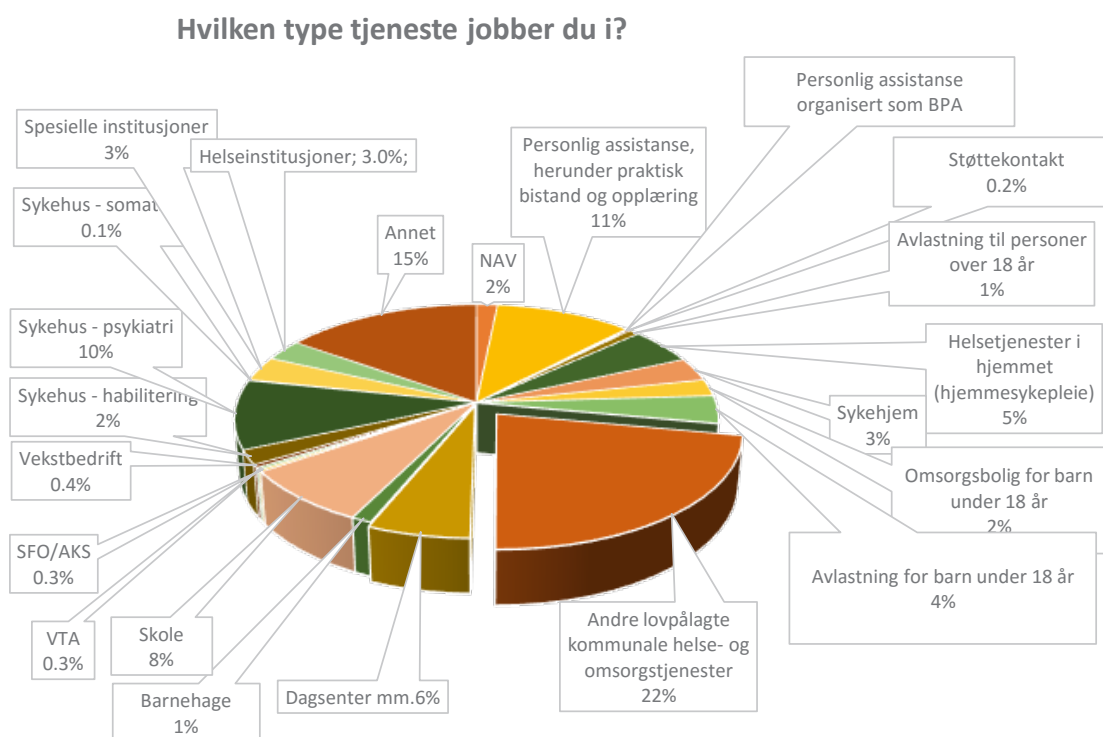
Hvilken målgruppe jobber du med?

Tabell 5 – Hvilken målgruppe jobber du med?

Tabell 6 viser hvilke tjenester vernepleiere jobber i. Det er svært variert og vi finner vernepleiere i et bredt spekter av velferdstjenestene. Det er flest vernepleiere som jobber i tjenester som yter praktisk bistand og opplæring, helsetjenester og habilitering /rehabilitering. Det er i tillegg en del som jobber innenfor undervisning, arbeidstrening eller tilrettelegging og barnevern. Dette fremkommer i kommentarfeltet til kategorien «annet» og viser at dette skulle vært egne kategorier. Det er mange som har krysset av for «annet» selv om kategoriene er dekkende for arbeidsstedet respondenten arbeider på.

Det er mange i kategorien «annet» som oppgir at de jobber i private bedrifter, tiltak eller tjenester. En god del av disse har i tillegg oppgitt at det er bolig for personer med store atferds avvik, tjenester til personer med psykiske lidelser, rus eller utviklingshemning. I dag er dette tjenester som enten er kommunale anbuds tjenester hjemlet som helse- og omsorgstjenester eller under andre regionale eller helseforetaks tiltak. De burde antakelig «ligget på en av kategoriene».

Tabell 6 – Hvilken type tjeneste jobber du i?

3.3 Egenopplevelse av utdanning og kompetanse

I undersøkelsen har vi stilt spørsmål knyttet til opplevelsen av utdanningens relevans og annerkjennelse. Dette med bakgrunn i debatten om at utdanningene er for dårlige, og diskusjonene om utdanningen bør bli masterutdanning. Dette er en diskusjon som har pågått lenge og har delvis sitt utspring i Befringutvalget (2009) som fastslo at kompetansen hos ansatte i barnevernet måtte styrkes. Dette er bakgrunnen for Meld. St. 13 (2011-2012) Utdanning for velferd og arbeidet i kjølevannet av denne knyttet til kvaliteten på utdanningen og samsvar og relevans for praksis.⁴

NOKUT har ført tilsyn med barnevernspedagog, - sosionom- og vernepleier-utdanningene. I tilsynet uttrykkes det en bekymring for om studiestedene er tilstrekkelig framsynte når de gjelder kvalitetssikring og tilpassing til endrede behov i tjenestene. Særlig gjelder dette farmakologi og legemiddelhåndtering. I tillegg trekkes frem både innhold i fagene (nivå), ferdighetstrening og omfang, samt tilpassing av nye behov og eksamensformene.⁵

Tabell 7 og 8 viser hvordan vernepleiere selv opplever samsvar mellom arbeidsoppgavene deres, opp imot hva de lærte i utdanningen og hvordan de opplever at andre anerkjenner deres kompetanse.

Både i et historisk perspektiv⁶ og i lys av utdanningsdebatten⁷ kommer spørsmålet om hva som gir vernepleierutdanningen legitimitet. Det snakkes om at vernepleiere er ettertraktet og at de jobber stadig bredere og innenfor flere felt. Vernepleiere jobber innenfor mange områder og innehar kompetanse som nyttiggjøres av ulike grupper, men fortsatt jobber 55 % innenfor tjenester til personer med utviklingshemning. Dette er et tall som har vært forholdsvis stabilt de siste 20 årene.

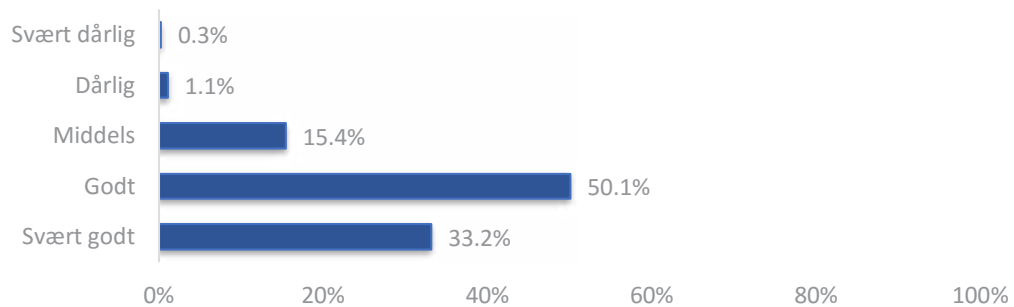
⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-13-20112012/id672836/sec1>

⁵ <http://www.nokut.no/Tilsyn-med-bachelorgradsutdanninger-i-vernepleie>

⁶ Horndalen, B (2001). Ideologi, fag og virkelighet, Oslo: Universitetsforlaget.

⁷ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-13-20112012/id672836/sec1>

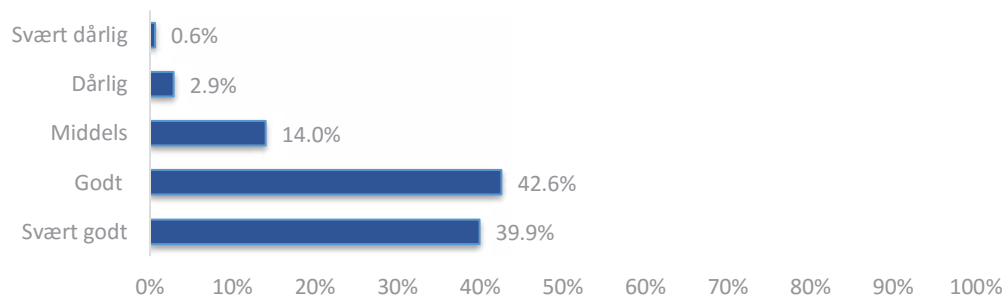
Hvordan mener du vernepleierutdanningen passer med arbeidsoppgavene vernepleieren møter i yrkeslivet?

Tabell 7 – samsvar mellom utdanning og faktiske arbeidsoppgaver?

50 % opplever at utdanning og arbeidsoppgaver seinere henger godt sammen og hele 33 % sier det er svært godt samsvar. Dette kan henge sammen med at 82 % opplever at deres kompetanse er anerkjent på arbeidsplassen (tabell 9).

Hvordan opplever du at din kompetanse blir anerkjent på din arbeidsplass?

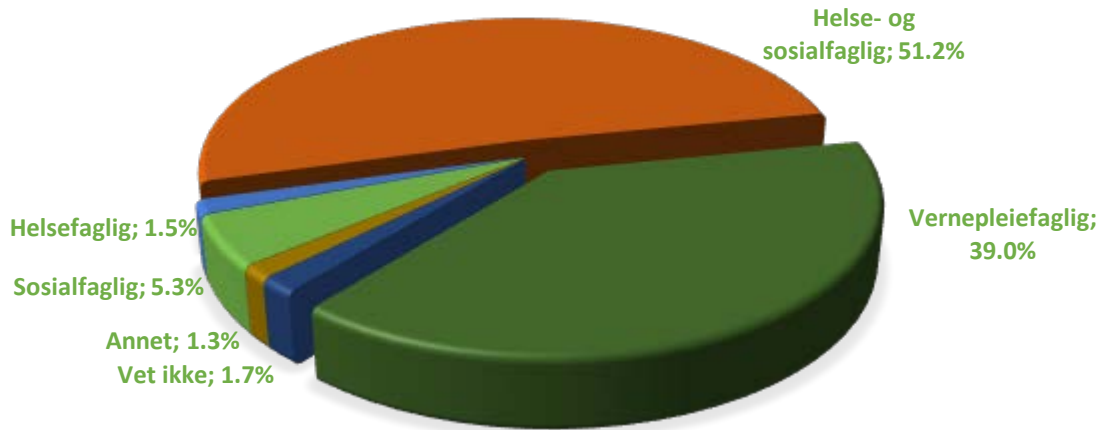
Tabell 8 – Hvordan opplever du din kompetanse anerkjent?

Tjenestene har endret seg mye fra oppstarten og fram til i dag. Det har vært reformer og flere omorganiseringer, ikke minst en stor endring fra institusjonsomsorg til kommunale tjenester. Dette har påvirket både vernepleieres arbeidsform og utdanningenes innhold.

Det som likevel har blitt stående som kjernen for vernepleiere og faget er brukergruppetilhørighet og den unike helse- og sosialfagskombinasjonen. Det å holde fast ved dette og det faktum at vernepleierutdanningen er eneste utdanning av sitt slag blir antakelig bare viktigere og viktigere. Med utviklingshemning som fokusområde og en plassering av studiet midt på i helse – og sosial aksene, vil mane på så er viktigste overlevelsesfaktor og er det som gir vernepleierutdanningens legitimitet.

Tabell 9 viser at det ikke er tvil om at vernepleiere selv opplever sin kompetanse som noe annet enn en ren helsefaglig eller sosialfaglig kompetanse. 52 % sier det er en kombinasjon mellom helse- og sosialfaglig, mens 30 % sier det er vernepleierfaglig kompetanse.

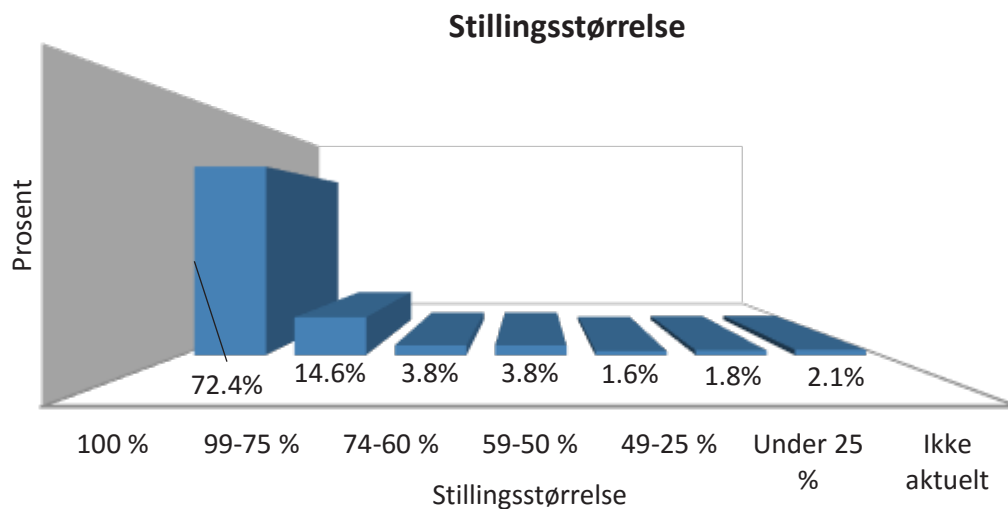
HVORDAN VIL DU KARAKTERISERE DIN KOMPETANSE?

Tabell 9 – Hvordan karakteriserer du din kompetanse?

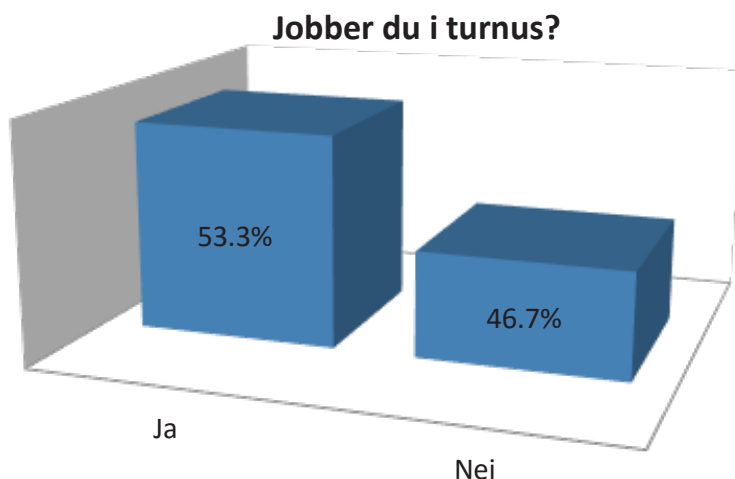
3.4 Arbeidstid

Mange vernepleiere jobber innenfor en sektor der mange av tjenestene er avhengig av turnusarbeid. Dette er ofte forbundet med deltidsarbeid, likevel oppgir 72 % at de har 100 % stilling (tabell 10). Dette er i samsvar med at vernepleiere i stor grad har en fagstilling, eller et tilleggsansvar og således oftest innehar de heltidsstillingene som eksisterer.

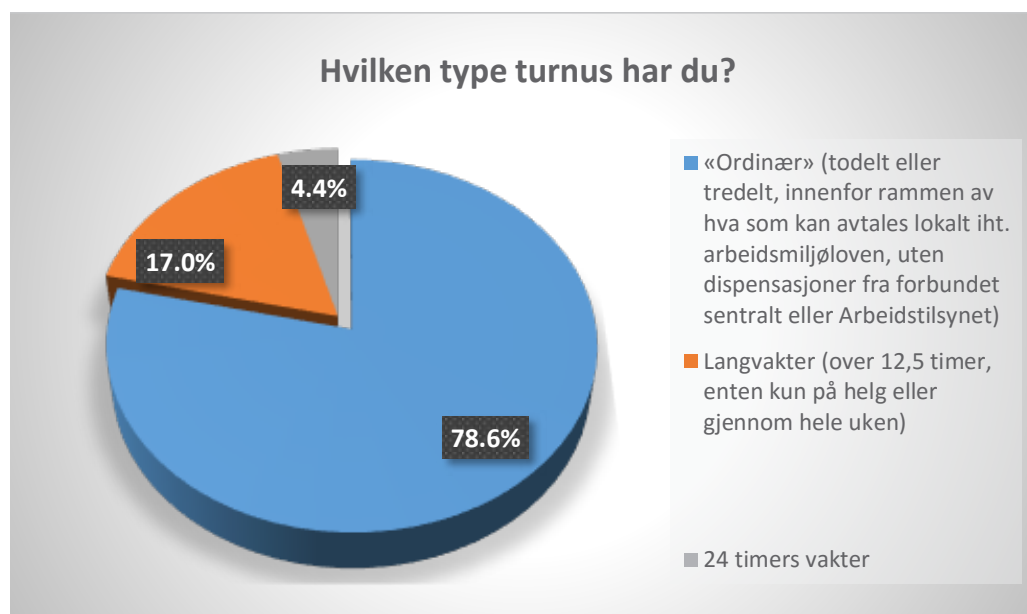

Tabell 10 – Stillingsstørrelse

Nesten 54 % svarer at de jobber i turnus, (tabell 11). I stor grad er det stillinger i kommunalsektor som har turnus, men vi finner det også i privatsektor, ulike institusjoner og innenfor helseforetakene. Det er i dag stort fokus på alternative turnusordninger. Tallene viser at nærmere 80 % av vernepleiere som jobber turnus, jobber i såkalt ordinære turnuser, det vil si at de jobber to- eller tredelt turnus innenfor rammen av hva som kan avtales lokalt iht arbeidsmiljøloven, (tabell 12).

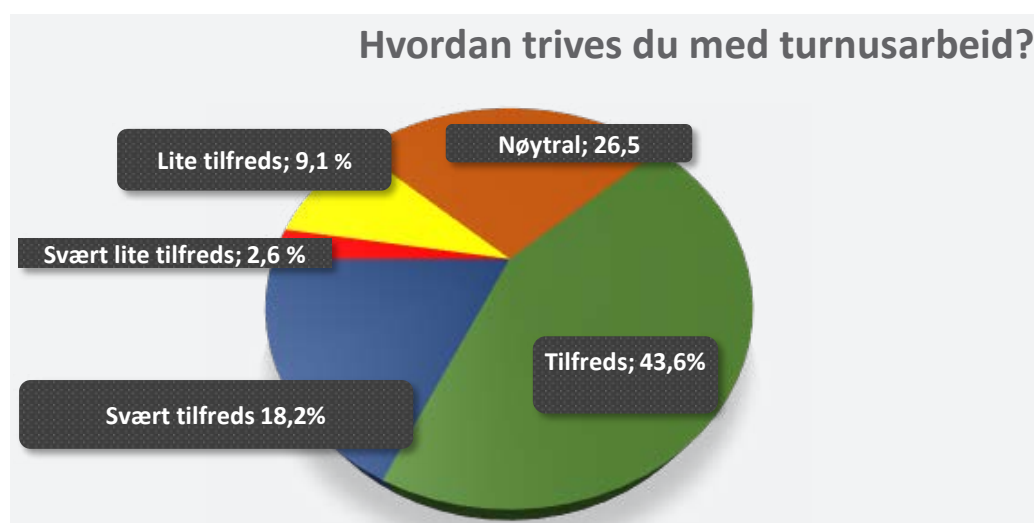

Tabell 11 – Jobber du turnus?

Tabell 12 – Type turnus?

Både heltids – deltidsproblematikken og økt arbeidsbelastning er kjente utfordringer ved turnusarbeid. Samtidig vet vi at en del tjenester og mange mennesker er avhengig av tjenester store deler av døgnet. Som vi har sett jobber flertallet av vernepleiere i tjenester som betyr skift eller turnusordninger (tabell 5). Det er derfor svært positivt når nær 62 % svarer (tabell 13) at de trives godt eller svært godt med turnus. Tiltross for at turnusarbeid betyr at man jobber ubekvemme tider, at familien må tilpasse seg arbeidet, at det ofte betyr det lange og uregelmessige vaktordninger, og at vi vet at turnusarbeid over tid kan gi negative helsemessige konsekvenser.⁸

Tabell 13 – hvordan trives du med turnusarbeid?

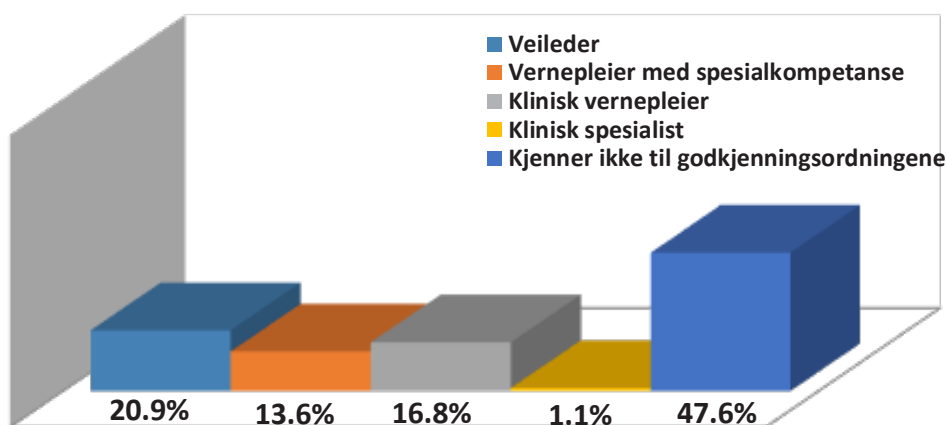
⁸ <https://sykepleien.no/meninger/innspill/2016/08/hvordan-pavirker-turnusarbeid-i-sykehjem-sykepleieres-helse-og>

3.5 FOs stipend- og godkjenningsordninger

FO har gode godkjenning- og stipendordninger. Vernepleierundersøkelsen viser at det er få som kjenner til dem. Det er flere som kjenner godkjenningsordningene enn stipendordningene, men FO har et stort arbeid med å informere bedre om begge ordningene.

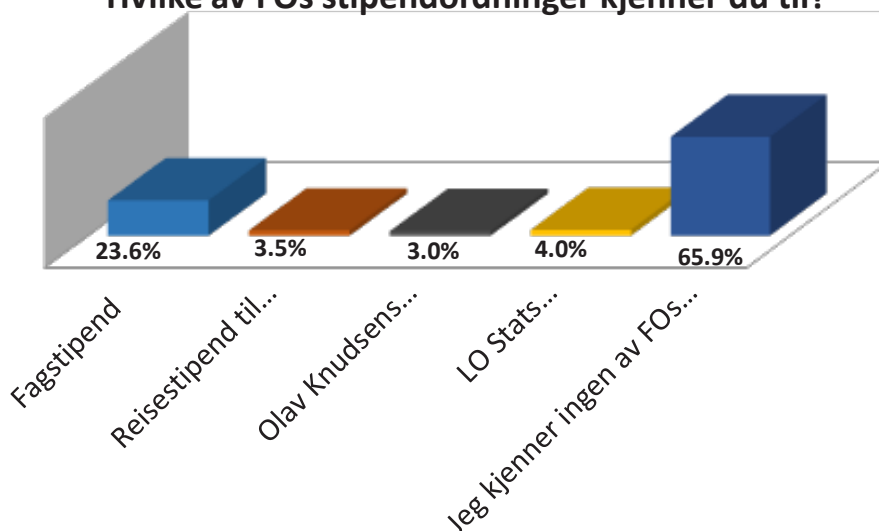
Som vi ser av tabell 14 svarer 47 % at de ikke kjenner til godkjenningsordningene til FO og 66 % (tabell 15) kjenner ikke til stipendordningene. Dette er to viktige medlemstilbud som skal bidra til økt fagutvikling og profesjonsfaglig fordypning både for det enkelte medlem og profesjonen.

Hvilke av FOs godkjenningsordninger kjenner du til?

Tabell 14 – Godkjenningsordningene

Hvilke av FOs stipendordninger kjenner du til?

Tabell 15 - Stipendordningene

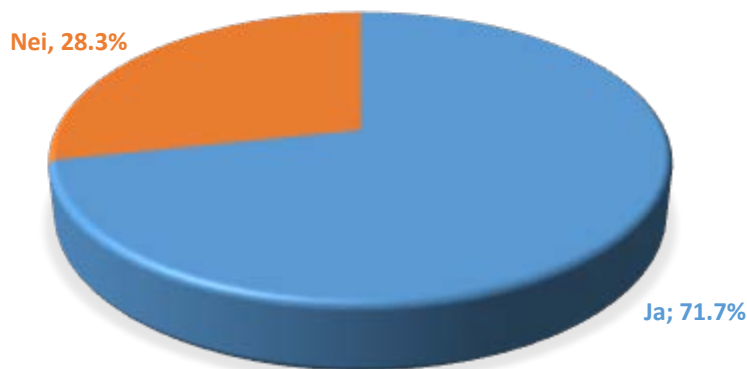
Av de stipender FO tilbyr er det fagutviklingsstipendet flest kjenner til, 24 % har hørt om dette. Når vi ser på godkjenningsordningene så er det 21 % som kjenner til veiledergodkjenningen, 17 % som kjenner til klinikkergodkjenningen og litt over 13 % som har hørt om muligheten for å få en godkjenning som vernepleier med spesialkompetanse.

3.6 Vernepleier.no

FO er, og skal fortsatt være, et tydelig profesjonsforbund og da er dette et viktig forum for våre medlemmer. For vernepleierportalen.no har det vært flere endringer siste året, blant annet har publiseringsraten økt og navnet er endret fra Vernepleierportalen.no til Vernepleier.no. Det er viktig at Vernepleier.no fortsetter å være en breddeportal. Den vil fortsette å publisere saker om populære og mindre populære temaer, samtidig vet vi at redaksjonen er opptatt av hva leserne mener.

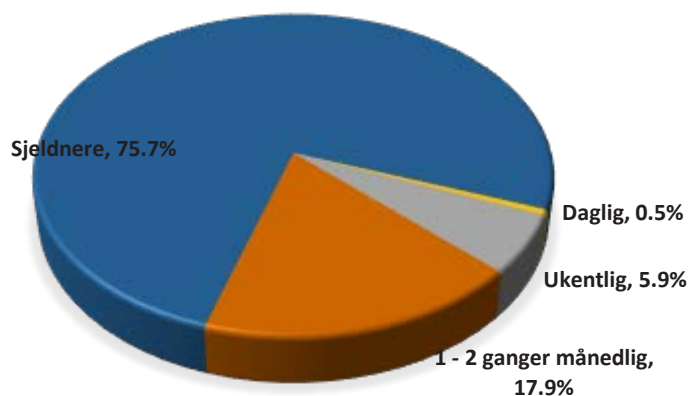
71,6 prosent av respondentene (tabell 16), sa at de kjente til Vernepleierportalen.no. Navnet ble endret rett etter undersøkelsen, det er derfor sannsynlig færre som svarer at de kjenner Vernepleier.no. Dette antar vi er forbigående, og vil ta seg opp igjen.

KJENNER DU TIL VERNEPLEIERPORTALEN.NO?

Tabell 16 – Kjenner du vernepleierportalen?

HVOR OFTE ER DU INNE PÅ VERNEPLEIERPORTALEN.NO?

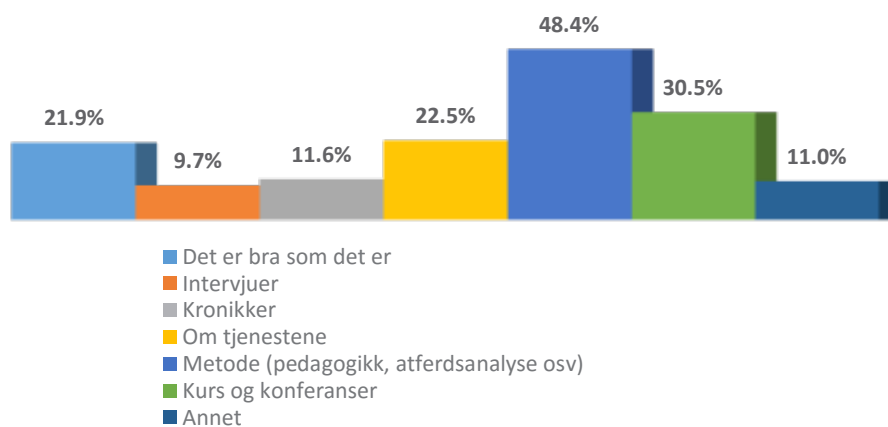

Tabell 17 – Hvor ofte sjekker du vernepleierportalen?

Tabell 17 gir et innblikk i hvor ofte medlemmene er inne på Vernepleier.no: 0,5 % svarte daglig. 6 % svarte ukentlig. 18 % svarte én til to ganger per måned. Nesten 76 % svarte sjeldnere enn månedlig.

Tabell 18 viser at interessen om hva som publiseres er viktig. 22 % sier at nettsiden er bra som den er. Likevel har så mange som 48 % ønsket mer om måten vernepleiere arbeider på. 30 % vil ha mer informasjon om kurs og konferanser. 22 % ønsker mer om tjenestene, 11 % ønsker flere kronikker og 9 % ønsker flere intervjuer.

Hva skulle du ønske at det ble publisert mer av på Vernepleierportalen.no?

Tabell 18 - Hva skulle du ønske at det ble publisert mer av på Vernepleierportalen.no?

4 Avslutning

Hva er viktig for vernepleiere, for vernepleieyrket og profesjonsrådet for vernepleiere (PRV)? Hvilke utfordringer er viktigst for vår profesjon? Hva gir vernepleiere legitimitet?

Er det de samme utfordringer som sosionomer og barnevernspedagoger møter? Utdanningsdebatten er i aller høyeste grad både pågående og viktigere enn noen gang. Diskusjonene blant vernepleiere har vært knyttet til:

- Har vi profesjonsmaster for vernepleiere, og er de vi har, de riktige? Vil masterløpene som i dag eksisterer, bidra til utvikling av vernepleierprofesjonen?
- Plassering av studiet i helse – og sosial aksens: Hører utdanningen hjemme i fakultetet for helse-studiene eller for sosial- og pedagogfagene?
- Er utdanningen en god match mot feltet og brukernes behov?
- Hvordan sikre vernepleierens plass og befeste profesjonen i tjenestene?

Det er mulig vi sitter igjen med flere spørsmål etter denne undersøkelsen enn før, men spørsmålene er ikke de samme.

For et år siden var Vernepleierportalen.no i ferd med å legges ned. Fra FO og profesjonsrådet for vernepleiere var dette ikke ønskelig. Derfor gikk FO i dialog med daværende eiere med tanke på overtakelse og redaksjonelt ansvar. Det var og er viktig for FO å opprettholde og videreføre et etablert og kjent forum som jobber for å formidle vernepleierfaget, profesjonen og arbeidsfeltet. Vernepleier.no er et viktig nettmagasin og det er ønskelig at kjennskapet og interessen for dette nettstedet styrkes.

Vernepleiere jobber bredere enn tidligere, men fortsatt jobber 55 % jobber med personer med utviklingshemning. Dette er et tall som har vært forholdsvis stabilt de siste 20 åra. Tjenestene endrer seg stadig gjennom ulik organisering, men betyr det at kunnskapen i utdanningen skal endres? Det er viktig, kanskje bare viktigere og viktigere å holde fast ved det faktum at vernepleie er eneste utdanning av sitt slag, med utviklingshemning som fokusområde og en klar plassering midt i mellom den helse- og sosialfaglige aksens. Kan det være at det er her vi har vår overlevelsesstrategi og legitimitet?

En årsak til oppblussing av utdanningsdebatten de siste årene har vært svikt i tjenestene, og særlig knyttet til kritikk av barnevernsfeltet. Barnevernspedagogene forklarer mye av kritikken og svikten i tjenestene med at utdanningen er for dårlig og at det er til hinder for gode tjenester. Kritikken har gått på at det ikke er mangel på fagfolk, men kvaliteten på utdanningen.

I barnevernet har 70% av de ansatte en bachelor (i hovedsak i barnevern eller sosialt arbeid). Dette er kanskje en av de viktigste årsakene til at vernepleiere i liten grad følger det samme resonnementet. I tjenester til utviklingshemmede er det om lag 30 % som har høgskoleutdanning, og av disse utgjør vernepleiere den største gruppen. Med så få høgskoleutdannede er det vanskelig å si at dårlig kvalitet skyldes for dårlig utdanning. Det er først og fremst viktig å se på bemanning, ledelse og kommunestørrelser mm.

Det blir ofte sagt at vernepleiere ikke ønsker å jobbe i tjenester til personer med utviklingshemning og at de ikke ønsker å jobbe i turnus. Dette har vært sagt fra utdanningene selv, det blir sagt fra arbeidsgiver, det ble også beskrevet i NOUen «På lik linje».⁹ Vi har også hørt både arbeidsgivere og leder av Rettighetsutvalget bruker dette ofte som argument for vanskelig eller manglende rekruttering eller å klare å beholde vernepleiere. Denne undersøkelsen samsvarer ikke med disse påstandene. Tvert imot, flertallet av vernepleierne jobber i tjenester til personer med funksjonsnedsettelse og utviklingshemning, både innenfor primær- og spesialisthelsetjenesten. Undersøkelsen viser også at det er et stort antall vernepleiere som jobber i turnus og trives med det.

Det er en stor andel som svarer at dersom de kunne velge dagtid, hadde de gjort det. Når så mange sier dette har det antakelig sammenheng med at turnusarbeid betyr at man jobber ubekvemme tider (altså når andre har fri), det krever at familien må tilpasse seg arbeidet på en helt annen måte. Ofte betyr det lange og uregelmessige vaktordninger, og vi vet fra flere studier at turnusarbeid over tid kan gi negative helsemessige konsekvenser.¹⁰ Så vi kan anta at vernepleiere trives med arbeidet, brukergrupper, arbeidsoppgaver mm, men at dersom det hadde vært forenelig med kun dagarbeid hadde det vært å foretrekke.

Når det gjelder rekruttering er det andre faktorer som spiller inn og har betydning. Vi vet at rekruttering til tjenester med godt omdømme, faglig forankring og satsning på faglig kvalitet er enklere. Videre vet vi at dette ofte er tjenester med lite faglig forankring og lite satsning fra politikere, kommuneadministrasjoner som har de store rekrutteringsutfordringene. Både det å rekruttere og å beholde godt kvalifisert personelle er knyttet opp til arbeidsmiljø, faglig forankring og miljø og muligheter til kompetanseheving og utvikling. Dessverre er dette er faktorer som ofte er mangelfulle innenfor kommunale tjenester til personer med utviklingshemning.¹¹ Her er det ofte en ansatt vernepleier med ansvar for både faglig kvalitet, utredning, oppfølging av svært mange brukere i tillegg til veiledning av øvrig personale og utvikling av fagadministrative systemer, opplæring mm. Det er viktig å jobbe for både krav til kompetanse og bemanningsnorm for å løfte tjenestene. Det vil gi økt faglig forsvarlighet, økt anerkjennelse og bedre rekruttering til tjenestene.

Å velge vernepleieryrket er å ta et valg. FO sitt yrkesetiske grunnlagsdokument sammen med lovverket gir fundamentet for yrkesetikken vår. Den gir oss en tydelig verdiforankring og argumenter for å påvirke verden rundt oss. Utgangspunktet for etableringen av felles etiske verdier på tvers av nasjoner og kulturer er FNs menneskerettighetserklæring. I tillegg er vi forpliktet av en rekke andre dokumenter og konvensjoner som barnekonvensjonen, FNs erklæring om funksjonshemmedes rettigheter m.fl.

⁹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/b0baf226586543ada7c530b4482678b8/no/pdfs/nou201620160017000dddpdfs.pdf>

¹⁰ <https://sykepleien.no/meninger/innspill/2016/08/hvordan-pavirker-turnusarbeid-i-sykehjem-sykepleieres-helse-og>

¹¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/b0baf226586543ada7c530b4482678b8/no/pdfs/nou201620160017000dddpdfs.pdf>

Stå opp for trygghet

Bli medlem ved å sende
«FOMEDLEM» til 1960

FO.NO

Fellesorganisasjonen (FO)
Postboks 4693 Sofienberg 0506 Oslo
Besøksadresse: Mariboestgt. 13, 0183 Oslo
Tlf. 02380 • E-post: kontor@fo.no

